

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА
08 Број: 021-1342/2013
19. фебруар 2013. године
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО:	20	02	2013
Орг. за.	Број	Датум	Бројности
	9-604		

13

НАРОДНА СКУПШТИНА
- Одбор за људска и мањинска права
и равноправност полова -

БЕОГРАД

Поводом вашег захтева за достављање Извештаја о раду Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, који сте упутили Генералном секретаријату Владе актом 08 Број: 9-604/13 од 14. фебруара 2013. године, у прилогу вам достављамо Извештај о раду Комисије за нестала лица за период од 1. јануара до 31. децембра 2012. године, са Планом рада за 2013. годину, који је донела Влада на седници одржаној 12. фебруара 2013. године.

Прилог: као у тексту

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

4101213.039/48

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС и 72/12) и тачке 4. Одлуке о образовању Комисије за нестала лица („Службени гласник РС”, бр. 49/06, 73/06, 116/06, 53/10 и 108/12), на предлог Комесаријата за избеглице и миграције,

Влада доноси

ЗАКЉУЧАК

1. Прихвата се Извештај о раду Комисије за нестала лица за период од 1. јануара до 31. децембра 2012. године, са Планом рада за 2013. годину, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак, ради реализације, доставити Комесаријату за избеглице и миграције који ће један примерак овог закључка доставити Комисији за нестала лица.

05 Број: 021-1083/2013
У Београду, 12. фебруара 2013. године

ВЛАДА

ПРЕДСЕДНИК

Ивица Дачић, с.р.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА
Комисија за нестала лица

Извештај о раду Комисије за нестала лица
за период од 1. јануара до 31. децембра 2012. године
са Планом рада за 2013. годину и
Предлогом закључка

САДРЖАЈ:

Уводне напомене.....	2
АП Косово и Метохија.....	3
Република Хрватска	6
Босна и Херцеговина	10
Република Црна Гора	12
Регионална сарадња	13
Унапређени стални дијалог ЕУ – Република Србија (УСД).....	15
Редовне активности.....	17
План рада Комисије за нестала лица Владе Републике Србије за 2013.год.....	20
Предлог Закључка.....	22

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Комисија за нестала лица (у даљем тексту: Комисија) образована је Одлуком Владе 8. јуна 2006. године („Службени гласник РС”, бр. 49/06, 73/06, 116/06, 53/10 и 108/12) године са мандатом да се бави решавањем проблематике несталих лица у оружаним сукобима на простору бивше СФРЈ и АП Косово и Метохија. Комисија прати, проучава и утврђује предлоге за решавање питања несталих лица, прикупља податке и даје обавештења о несталим лицима у оружаним сукобима и у вези са оружаним сукобима на простору бивше СФРЈ и Аутономне покрајине Косово и Метохија, извршава обавезе које произлазе из међународних уговора и споразума који се односе на решавање питања несталих лица, координира рад надлежних органа и организација у поступку тражења несталих лица, ексхумација и идентификација, остварује сарадњу са надлежним органима, породицама несталих лица и њиховим удружењима ради решавања статусних питања несталих лица и хуманитарних питања њихових породица.

У „Извештају о раду Комисије за нестала лица за период од 1. јануара до 31. децембра 2012. године”, детаљно је дат преглед активности Комисије, анализа стања и предлог мера за решавање питања несталих лица у оружаним сукобима на простору бивше СФРЈ (Република Србија, Република Хрватска и Босна и Херцеговина) и конфликту на АП Косово и Метохија.

У наведеном извештајном раздобљу Комисија је реализовала активности у складу са мандатом и планом рада за 2012. годину. У овом периоду Комисија је учествовала у ексхумацији, идентификацији, обдукцији, реасоцијацији, обради и предаји посмртних остатака 235 тела, и то 169 у вези са оружаним сукобима на простору бивше СФРЈ (Босне и Херцеговине и Републике Хрватске) и 66 у конфликту на АП Косово и Метохија.

Настављена је сарадња и размена података са другим надлежним органима и организацијама у прикупљању и обради података од значаја за решавање питања несталих лица, као и обавештавању и припреми породица, које треба да приступе процесу идентификација.

Такође, у сарадњи са другим странама у процесу, у току је разматрање више значајних предлога и иницијатива, које треба да допринесу бољој и ефикасној сарадњи између свих субјеката на билатералном и регионалном нивоу и постизању конкретних резултата у решавању питања несталих лица.

1. АП КОСОВО И МЕТОХИЈА

1.1. Комисија и београдска делегација Радне групе за нестала лица улажу континуиране напоре да се процес тражења несталих лица на АП Косово и Метохија настави и убрза, с обзиром да је смањен обим и успорена динамика активности у овој области. Такође, и даље постоји застој у процесу ексхумација посмртних остатака на простору АП Косово и Метохија, као и спорост у процесу идентификација. Због значаја проблематике несталих лица, посебно имајући у виду њен хуманитарни карактер, сарадња са ЕУЛЕКС-ом и привременим институцијама на Косову и Метохији се наставља кроз већ постојећи механизам Радне групе за нестала лица у оквиру дијалога Београд – Приштина. Радну групу чине београдска и приштинска делегација (представници УН-а и привремених институција), а председава МКЦК. У раду Радне групе учествују представници ИЦМП, а у својству посматрача и чланови дипломатског кора земаља које имају своје мисије на Косову и Метохији, ОЕБС-а и представници удружења породица несталих лица са АП Косово и Метохија. Радна група у којој Комисија има свог представника је у овом тренутку једини и незамењив механизам решавања проблематике несталих лица на АП Косово и Метохија. Утврђени Општи оквир и Радна правила Радне групе у оквиру дијалога Београд – Приштина представљају добар оквир на основу којих се активности могу спроводити на АП Косово и Метохија. Комисија кроз овај механизам примењује и Протоколе које је Координациони центар за Косово и Метохију потписао са УНМИК-ом 11. фебруара 2002. године (Протокол о заједничким верификационим тимовима за скривене затворе, Протокол о размени форензичких експерата и експертизе и Протокол о прекограничној репатријацији идентификованих посмртних остатака).

1.1.2 На седницама Радне групе за нестала лица, које су одржане у Приштини 9. марта 2012. године и Београду 30. октобра 2012. године договорен је наставак активности везано за локације: Дрен и Резала, за које београдска делегација треба да достави додатне информације ради решавања питања 28 несталих лица албанске националности; Кошаре, локација на којој се траже лица српске националности а обавеза МКЦК-а је да достави сву расположиву документацију са координатама потенцијалних гробних места; Ливочко језеро, локација која по мишљењу београдске делегације није испитана коришћењем савремених метода и опреме за претраживање па се тражи нова претрага исте локације; да се уложе додатни напори и пронађу породице лица (међу којима је велики број избеглих лица из Републике Хрватске и Босне и Херцеговине) која су умрла и страдала у Дому старца у Приштини, а чији се посмртни остаци налазе у Канцеларији за форензичку медицину у Приштини. Обе делегације су затражиле да се отворе сви међународни архиви (КФОР, ОЕБС, Хашки трибунал), који садрже информације о судбини несталих лица. Приштинска делегација је прихватила обавезу да претражи документацију која се налази у косовским архивама. Београдска делегација је нагласила да је спремна да провери све накнадне, поуздане информације о локацији Рашка, које достави приштинска делегација.

1.1.3 Дана 12. априла 2012. године и 2. августа 2012. године у Приштини, одржани су састанци Радне подгрупе за форензичка питања, на којима се разговарало о решавању сложених случајева везаних за:

- погрешне идентификације класичном методом чији су посмртни остаци предати породицама;
- прелиминарно идентификоване посмртне остатке за које се не могу прикупити референтни узорци крви за ДНК анализу, јер су им сродници преминули, па је договорено да се изврши њихова ексхумација ради узимања коштаних узорака, како би се поступак идентификације могао спровести;

- оснивање заједничког оперативног тима са задатком решавања појединачних случајева несталих лица, који би укључио релевантне институције, приштинске и београдске делегације и представника међународне заједнице;

- методом ДНК анализе накнадно је идентификован велики број скелетних остатака припадајућих већ идентификованим посмртним остацима који су предати породицама. Ови скелетни остаци су накнадно ексхумирани, односно пронађени на терену, или у мртвачници у Приштини. У наредном периоду породице морају бити обавештене о овој чињеници, а скелетни остаци припојени већ сахрањеним.

1.1.4 У периоду од 6 до 9. новембра 2012. године у Никозији, Кипар, одржано је више радних састанака између представника Удружења породица несталих лица кипарских Грка и кипарских Турака, са представницима Удружења породица несталих лица косовских Срба и Албанаца, као и представника Комитета за нестала лица Кипра и Комисије. Циљ састанка је заједничко деловање породица несталих лица, размене искустава у решавању питања несталих, како би се сагледали сви механизми који могу да дају позитивне резултате.

1.1.5 У Скопљу, Македонија, у периоду од 19 до 21. новембра 2012. године одржана је Конференција, која представља форум у којој су све заинтересоване стране у процесу тражења и идентификација несталих лица имали прилику да презентују нове информације о својим активностима. Циљ састанка је био да се утврди у којој фази се процес тренутно налази, укључујући и суђење за ратне злочине, законодавство у вези са питањем несталих лица, креирање домаћих база података и централних евиденција, функционисање домаћих институција, ексхумације, идентификације.

1.2 Ради решавања случајева несталих лица на АП Косово и Метохија предузето је више конкретних активности у извештајном периоду:

1.2.1 Комисија је у извештајном раздобљу од ЕУЛЕКС-а преузела и породицама предала посмртне остатаке 14 лица српске и неалбанске националности, чија је идентификација извршена методом анализе ДНК и то:

- дана 23. марта 2012. године преузети су и породици предати посмртни остаци једног лица, који су ексхумирани на локацији Дубрава, општина Исток;

- дана 5. априла 2012. године на административној линији Мердаре, преузети су и породицама предати посмртни остаци четири лица, који су ексхумирани на локацијама у Пећи, Истоку и Драгодану – Приштина;

- дана 6. априла 2012. године обављена је сахрана посмртних остатака четири лица, који су идентификовани методом анализе ДНК, али су породице одбиле да их преузму.

Комплетну организацију, примопредају и рефундацију трошкова сахране посмртних остатака извршила је Комисија;

- дана 5. јула 2012. године преузети су и породици предати посмртни остаци два лица, који су ексхумирани у Пећи;

- дана 6. јула 2012. године преузети су посмртни остаци четири лица, који су ексхумирани у Приштини и Призрену, а чији су посмртни остаци сахрањени на територији АП Косово и Метохија (у Косовској Митровици једно лице и у Призрену три лица);

- дана 11. јула 2012. године обављене су две сахране накнадно идентификованих скелетних остатака методом ДНК анализе, чији су посмртни остаци у претходно периоду предати породицама, па се приступило додавању скелетних остатака и

- дана 14. септембра 2012. године преузети су и породицама предати посмртни остаци три лица, који су ексхумирани на локацијама у Пећи и Беркову.

1.2.2 У Приштини, у Канцеларији за форензичку медицину, извршена је судскомедицинска експертиза посмртних остатака 18 лица ексхумираних на локацијама у

Пећи, Драгодану-Приштина, Вучитрну, Истоку, Ђаковици, Драгашу, Клини, Грачаници - Кишници и Радоњићком језеру и другим локацијама и реасоцијација посмртних остатака за 25 лица, односно, за које је накнадно добијен ДНК извештај, а које је потребно припојити идентификованим посмртним остацима, који су у ранијем периоду предати породицама.

1.2.3 Обављено је више обавештавања породица о идентификацији методом ДНК анализе, како би се породице изјасниле око датума примопредаје посмртних остатака. Такође, обављено је обавештавање породица, које су у ранијем периоду преузеле посмртне остатке за које је још један број коштаних узорака накнадно идентификован методом ДНК анализе, како би се постигао договор о припајању тих коштаних узорака већ сахрањеним посмртним остацима или њиховом евентуалном сахрањивању у заједничкој гробници.

1.3. У јуну месецу 2012. године настављен је процес ексхумација на локацији Белаћевац, који је започет у јулу месецу 2008. године¹, ради провера информације да се на дну јама за вађење угља, на дубини око 25 до 30 метара налазе посмртни остаци, претпоставља се, 25 жртава, рудара са копова Белаћевац које су припадници такозване „ОВК“ киднаповли 1998. године. Ексхумација на овој локацији, због великог обима и природе радова, врши се по унапред утврђеном плану, односно етапама. Током наставка ископавања 2011. године изведени су масивни радови на овој локацији, пречник ископане (етажне) јаме је око 100 метара, дубине до 25 метара. Због временских услова и пожара који је избио на овој локацији радови су обустављени 2. августа 2012. године и локација је конзервирана и обезбеђена од обрушавања и других фактора који могу да је угрозе.

Поступајући по новим захтевима и добијеним сателитским снимцима који су добијени од Одељења за судску медицину ЕУЛЕКС-а, истражни судија Окружног суда у Београду и представник Тужилаштва за ратне злочине су у сарадњи са Комисијом и представником Министарства унутрашњих послова, дана 2. новембра 2012. године обавили извиђање локације могуће масовне гробнице у месту Рудница, Општина Рашка.

1.4. Закључне констатације и предлог мера

1.4.1 Комисија и београдска делегација Радне групе за нестала лица улажу континуиране напоре да се процес тражења несталих лица на АП Косово и Метохија настави, убрза и буде ефикаснији. Сарадња са институцијама на АП Косово и Метохија се одвија кроз постојећи механизам Радне групе за нестала лица, коју чине београдска и приштинска делегација. Приштинску делегацију чине представници УНМИК-а и привремених институција на АП Косово и Метохија. Радном групом председава МКЦК. Са председавајућим Радне групе за нестала лица чине се напори да се активности Радне групе наставе одвијати уважавајући мандат, неопходну помоћ и подршку ЕУЛЕКС-а у складу са усвојеним Општим оквиром и Радним правилима Радне групе за нестала лица на АП Косово и Метохија, који предствљају добар оквир за спровођење активности у тражењу несталих лица на АП Косово и Метохија, свеобухватно и детаљно регулишу сарадњу између учесника у процесу, укључујући, стручни форензички аспект.

1.4.2 Преговарачки механизам успостављен кроз Радну групу за нестала лица на АП Косово и Метохија 2005. године, показао се ефикасним, флексибилним и одрживим и у веома тешким политичким околностима. Имајући у виду наведено, сматрамо да у

¹ У јулу 2008. године започета је ексхумација на локацији Белаћевац, у реону села Пестово - Жиливоде. Локација се налази у вештачки направљеном удубљеној димензија шца 80 x 120 метара. Током ексхумације на локацији је дошло до обрушавања обода јаме и након ископаних 10 метара у дубину, процес ексхумације је морао бити заустављен, због опасности од даљег обрушавања што би могло изазвати угрожавање безбедности учесника у процесу ексхумације и ангажоване технике. Током 2009. године нису обављани радови на овом локалитету. Радови су настављени у периоду од августа до октобра 2010. године.

предстојећем дијалогу са Приштином, када је у питању проблематика несталих лица, треба задржати механизам Радне групе за нестала лица, уз неопходне промене и усаглашавање одређених принципа и аспеката са актуелном ситуацијом. На тај начин се може одржати континуитет активности у овој специфичној и осетљивој проблематици, јасан увид у преузете и реализоване обавезе, што одговара Републици Србији, која је овом процесу прилазила крајње одговорно, што се може доказати анализом активности београдске делегације Радне групе.

1.4.3 За решавање проблема несталих лица, међународно присуство и међународни мониторинг су изузетно значајни и без њих се овај процес на подручју АП Косово и Метохија не може остварити, па стога треба инсистирати на даљем присуству релевантних међународних организација МКЦК-а и ИЦМП-а у складу са њиховим мандатом.

2. РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

2.1 Током 2012. године сарадња са Републиком Хрватском је настављена у процесу ексхумација, идентификација и примопредаја идентификованих посмртних остатака и другим активностима од значаја за тражење несталих лица. Међутим и даље постоје отворена питања у овој области: хрватска страна није организовала билатерални састанак надлежних владиних тела за тражење несталих лица у Загребу, што је њихова обавеза према међудржавном Споразуму и Протоколу о сарадњи у тражењу несталих лица²; успорен је процес ексхумација посмртних остатака жртава из акција хрватске војске и полиције „Бљесак“ и „Олуја“, припадника бивше ЈНА и других лица са листе тражења Републике Србије, као и процес идентификације већ ексхумираних посмртних остатака.

2.2 Представници Комисије присуствовали су годишњој скупштини Удружења породица несталих лица српске националности у Републици Хрватској „Против заборав“, која је одржана у Вуковару, на којој су породице присутне упознале са конкретним случајевима и проблемима са којима се суочавају у процесу тражења несталих лица, као и кривично-правним и грађанским судским поступцима.

2.3 У вези више пута поновљеног захтева за доставу информација, које би биле од значаја за решавање случајева несталих лица са списка тражења Републике Хрватске посебно оних, који се односе на могуће локације гробних места и гробница, које су проистекле из асанације терена на подручју Републике Хрватске током 1991–1995. године, Комисија се више пута обраћала надлежним органима ради достављања расположивих информација о гробницама, које су проистекле из асанације терена.

Ради се о комплексном захтеву, који треба решавати на систематски начин, по територијалном принципу, како би се утврдило стварно чињенично стање и након тога предузеле додатне мере и активности. Комисија је од Министарства одбране у септембру месецу, добила одређену документацију, која се односи на локације, које су значаја за решавање случајева несталих лица са листа тражења Републике Хрватске. Имајући у виду да документи имају ознаку строго поверљиво, биће предузета законом предвиђена процедура ради скидања ознаке поверљивости са неких од ових докумената, како би информације које су садржане у њима, а од значаја су за решавање питања несталих лица

²Последњи састанак владиних тела за тражење несталих лица Републике Србије и Републике Хрватске одржан је у Београду 27. и 28. јула 2010. године и обе стране су се сложиле о неопходности да се овакви састанци одржавају два пута годишње.

могле бити предмет разговора са хрватском страном. Такође, Комисија је интензивирала сарадњу Тужилаштва за ратне злочине, ради размене релевантних информација и сазнања која могу помоћи у решавању једног броја случајева несталих лица.

2.4 У јулу месецу 2012. године МКЦК је издао треће издање Књиге несталих лица у Републици Хрватској³, у коме је евидентирано укупно 2.322 имена од чега 1.868 воде као нестали и 454 захтева за предају посмртних остатака. У односу на претходно 2. издање књиге (2010. године), решено је 215 случајева, а отворено 102 нова. Представници Комисије присуствовали су промоцији ове књиге у Загребу и тиме дали подршку наставку процеса евидентирања несталих лица у оружаним сукобима на простору бише СФРЈ, у складу са договором са састанка у Београду 13. и 14. марта 2007. године, где су се стране сложиле да ова књига треба да буде основ за анализу евиденција обе државе, како би се избегло дуплирање случајева, са евиденције скинула лица чији је случај решен, а сва лица која се не налазе у књизи, а испуњавају услове по критеријумима МКЦК била унета у евиденцију која ће бити ажурирана по одређеној динамици. Комисија континуирано ради на прикупљању података и утврђивању места боравка чланова породица несталих лица у Републици Хрватској, који нису евидентирани у јединственој листи тзв. Књизи несталих коју је објавио МКЦК, како би се ове породице подстакле да изврше пријаву нестанка свог члана у МКЦК, дале антемортем податке и узорак крви за ДНК анализу. Такође, Комисија инсистира да листа лица, која се воде као нестала у евиденцијама Комисије, а породице случај нису пријавиле МКЦК, буде тема билатералних разговора, односно верификације, надлежних владиних тела за тражење несталих лица.

2.5 Поводом обележавања годишњице страдања српског народа у акцији хрватске војске и полиције „Олуја”, председник Комисије, Вељко Одаловић је учествовао на коференцији за штампу коју је организовало Удружење породица несталих и погинулих „Суза”. Такође, представници Комисије присуствовали су парастосу, који је одржан у цркви Светог Марка 4. августа и другим догађајима, коју су тим поводом организовала удружења породица несталих лица,

2.6 Комисија је у сарадњи са МКЦК организовала одлазак чланова породица, које живе на територији Републике Србије, на идентификације у Загреб, које су обављене 19. априла, 11. јула и 20. децембра 2012. године и том приликом извршена је идентификација посмртних остатака 59 лица, ексхумираних на локацијама у Книну, Петрињи, Житнику, Шашу, Кукуњевцима, Вуковару, Медарима, Окучанима, Врбовљанима, Рајићу и другим локацијама. У складу са исказаним жељама породица, организован је унос посмртних остатака 17 идентификованих лица у Републику Србију, ради сахране. Комисија поред организације уноса посмртних остатака идентификованих лица, плаћа трошкове превоза од граничног прелаза са Републиком Хрватском, где се врши примопредаја, до места упока у Републици Србији и даје једнократну новчану помоћ породицама за обредне трошкове.

2.7 Дана 21. јуна 2012. године Комисија је на граничном прелазу Бачка Паланка – Илок од Управе за заточене и нестале преузела посмртне остатаке два припадника бивше

³Иако је МКЦК убрзо по звршетку сукоба објавио листе (књиге) несталих за БиХ, КиМ и БЈР Македонију, оваква књига је за територију Републике Хрватске објављена тек у априлу 2007. године. Ово је био значајан корак у унапређењу поступка евидентирања и решавања случајева несталих лица, на чему је Комисија инсистирала, јер је хрватска страна годинама из политичких разлога одуговлачила са објављивањем јединствене листе несталих на својој територији.

МКЦК је 2010. године издао друго издање Књиге несталих лица у Републици Хрватској, у коме је евидентирано укупно 2 436 лица, 1 997 који се воде као нестали и 439 захтева за предају посмртних остатака. У периоду од децембра 2006. године до јануара 2010. године, решен је 331 случај, а отворено је 383 нових захтева за тражење, што представља значајан број, посебно имајући у виду да је од конфликта прошло двадесет година

ЈНА, који су страдали 1991. године у Вуковару и околини Осијека и предала посмртне остатке једне особе која је преминула у КБЦ Србије у Београду, током оружаних сукоба на простору бивше СФРЈ.

Том приликом одржан је радни састанак са Управом за заточене и нестале на коме је хрватска страна најавила наставак ексхумација посмртних остатака лица страдалих у акцији хрватске војске и полиције „Бљесак” на подручју Западне Славоније и идентификацију посмртних остатака 21 лица 11. јула на Институту за судску медицину и криминалистику у Загребу, међу којима су посмртни остаци жртава ексхумираних у Врбовљнима, вуковарском Новом гробљу, Петрињи и другим локацијама. Том приликом хрватска страна је Комисију обавестила да је у Заједничком саопштењу са сусрета патријарха Српске православне цркве Иринеја (Гавриловића) са загребачким надбискупом, кардиналом Јосипом Бозанићем у Загребу, 8. јуна 2012. године посебна пажња посвећена питању несталих лица и упућен позив одговорним у политичком и јавном животу, као и сваком човеку који има сазнања о несталим лицима у оружаним сукобима деведесетих година да помогну у њиховом проналажењу, или дају информацију о њиховим гробовима. У том смислу Министрство бранитеља је покренуло организацију јавних трибина о несталим лицима у локалним срединама, где говоре чланови породица несталих лица српске и хрватске националности, представници министарства и локални свештеници.

Прва таква трибина одржана је у Негославцима 26. јуна 2012. године, а циљ је да се локално становништво упозна за проблемом несталих лица, патњама њихових породица и да се позову и подстакну сви, који располажу било каквим информацијама које могу помоћи у расветљавању судбине несталих лица да исте дају надлежним органима.

Комисија ће размотрити и предложити модалитете укључивања у ове активности, како би се ова акција спровела у пуном капацитету и дала очекиване резултате, како на територији Републике Хрватске, тако и на територији Републике Србије, а то је прикупљање информација од значаја за решавање питања несталих лица без обзира на њихову националну припадност, полазећи од хуманитарног и цивилизацијског права породица да знају истину о свом несталом члану, а жртве на достојну сахрану.

2.8 На подручју Републике Хрватске, Управа за заточене и нестале је по налогу Жупанијског суда у Сиску, у периоду од 26. до 28. јуна 2012. године спровела ексхумацију посмртних остатака 28 жртава из акције хрватске војске и полиције „Бљесак”, које су биле покопане на месном гробљу у Доњем Рајићу, општина Новска, од којих су 5 женског пола, док за једно тело није било могуће утврдити пол. Такође, на територији Републике Хрватске спроведене су ексхумације у периоду од 28. до 30. новембра на гробљу Света Мара у Шибенику и том приликом ексхумирани су посмртни остаци 31-ог лица, а за посмртне остатке 13 лица је утврђено да су ексхумирани у ранијем периоду и предати породицама. На лицу места извршен је преглед присутних остатака одеће, ради евентуалног проналаска идентификационих докумената и узимања узорака за ДНК анализу, након чега су тела обележена и транспортована у Завод за судску медицину и криминалистику у Загребу, где ће бити извршена обдукција, а потом и идентификација. Локацију су 30. новембра 2012. године посетили председник Комисије за нестала лица, Вељко Одаловић и амбасадор Републике Србије, Станимир Вукићевић. Ексхумацијама су све време њиховог трајања у својству посматрача присуствовали представници Комисије за нестала лица.

2.9 У извештајном раздобљу Комисија је прикупила и обрадила више информација о појединачним и масовним гробницама на територији Републике Хрватске где су сахрањена лица српске националности, које ће бити предате хрватској страни ради спровођења ексхумација или подношење захтева за извиђање и маркирање места могућих масовних гробница. Хрватској страни је упућен захтев за наставак активности и

спровођење даљих провера локације могуће масовне гробнице у којој су сахрањене жртве српске националности, у околини Нове Градишке. На овој локацији је прошле године извршено заједничко теренско извиђање.

2.10 Комисија континуирано ради на прикупљању података и утврђивању места боравка чланова породица несталих лица у Републици Хрватској, који нису евидентирани у првом и другом издању Књиге несталих коју је објавио МКЦК 2007. и 2010. године за подручје Републике Хрватске, како би се ове породице подстакле да изврше пријаву нестанка свог члана у МКЦК, дале антемортем податке и узорак крви за ДНК анализу. То је од посебног значаја за тражење несталих лица српске националности, хрватских држављана, с обзиром да више од хиљаду њих није евидентирано од стране МКЦК. Комисија је интензивирала активности и Црвеним крстом Србије на прикупљању, провери и ажурирању података о лицима која се воде као нестала у оружаним сукобима на територији Републике Хрватске и члановима њихових породица.

2.11 Закључне констатације и предлог мера

2.11.1 Питање несталих лица је једно од најкомплекснијих отворених питања у билатералним односима са Републиком Хрватском и током 2010. и 2011. године било је тема састанка државних званичника Републике Србије и Републике Хрватске на високом нивоу. Спроведене су конкретне активности на решавању отворених питања у овој области (предата је документација вуковарске болнице и списак размењених и отпуштених лица из КПД установа у Републици Србији током 1991–1992. године, ради утврђивања или искључења случајева несталих лица у вези са овим догађајима, а хрватска страна је наставила процес ексхумације и идентификације посмртних остатака жртава страдалих у акцији хрватске војске и полиције „Бљесак“). Међутим, за даљи напредак овог процеса неопходно је даље интензивирање активности свих надлежних органа и институција на решавању овог питања⁴ са Републиком Хрватском, који би омогућио систематски, континуиран напредак у овој области и резултирао решавањем већег броја случајева несталих лица са спискова једне и друге стране.

2.11.2 У билатералним контактима на свим нивоима са хрватском страном треба и даље инсистирати на убрзању процеса ексхумација регистрованих гробница где су сахрањена лица српске националности у Републици Хрватској, решавању случајева несталих припадника бивше ЈНА, убрзању процеса идентификација, већ ексхумираних посмртних остатака и доследном поштовању потписаних међудржавних документа о сарадњи у овој области, што укључује и редовно одржавање званичних билатералних састанака надлежних владиних тела за тражење несталих лица, наизменично у Београду и Загребу.

⁴ Комисија инсистира на убрзању ексхумација познатих гробних места на територији Републике Хрватске, где су сахрањене жртве српске националности (наставак ексхумација жртава из акција „Бљесак“ и акције „Олуја“, убрзању процеса идентификација већ ексхумираних посмртних остатака, решавању преосталих случајева несталих војника ЈНА у Бјеловару 1991. године и Карловцу; решавању случајева несталих лица у „Лори“; завршетку идентификација посмртних остатака ексхумираних у Шњегавићу; идентификацији посмртних остатака ексхумираних у Пакрачкој Пољани; достави сазнања за пет лица за које је достављена документација о заробљавању, односно боравку у медицинским установама у Републици Хрватској и достави података о локацијама на којима су ексхумирани посмртни остаци чији идентитет још није утврђен, а који се налазе у спомен костурници на гробљу Мирогој, Шалати и другим местима. Комисија очекује позив за састанак надлежних владиних тела за тражење несталих лица, који у складу са Споразумом и Протоколом о сарадњи треба да организује хрватска страна у Загребу.

Повјеренство за заточене и нестале је истакло захтев за доставу сазнања о могућим местима масовних и појединачних гробница на подручју Републике Хрватске и измештеним односно секундарним гробницама на подручју Републике Хрватске; доставу сазнања о несталим лицима које су била у затворима, медицинским и другим установама у бившој СФРЈ, а о чему је већ Повјеренство за заточене и нестале доставило документацију.

2.11.3 Ради давања коначног одговора на више пута поновљене хрватске захтеве, који се односе на достављање информација о могућим гробницама и појединачним гробним местима, као и измештеним гробницама, неопходно је да сви државни органи и надлежна министарства, који поседују документацију и информације од значаја за решавање овог питања, исту у што краћем року учине доступном и доставе Комисији на њен захтев, укључујући и релевантне информације о локацијама могућих гробница које су проистекле из асанације терена на подручју Републике Хрватске током 1991–1995. године.

3. БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

3.1 У Босни и Херцеговини и даље постоје организациони проблеми и нерегулисана сарадња између институција које се баве решавањем питања несталих лица, на територији Босне и Херцеговине. Закон о несталим лицима који је донет у Босни и Херцеговини 2004. године, још се не примењује у потпуности. Институт за нестале особе (ИНО) БиХ који је основан 30. августа 2005. године као државна институција за тражење несталих особа на територији целе Босне и Херцеговине, који треба да преузме активности, одговорности и дужности постојећих ентитетских комисија, још не функционише у пуном капацитету, иако су за то створени предуслови. Поред тога, очекивања о ефикасности, политичким импликацијама и будућности рада Института су подељени, што додатно компликује већ сложену ситуацију у овој области. Такође, у јуну 2008. године Влада Републике Српске која има своје представнике у ИНО, је донела одлуку о оснивању Оперативног тима Републике Српске за тражење несталих лица у чији делокруг активности спадају: евидентирање несталих лица, вођење база података о несталим лицима идентификованим и неидентификованим телима, лоцирање места страдања несталих лица на територији Федерације Босне и Херцеговине, као и масовних и појединачних гробница у Босни и Херцеговини, Републици Хрватској и Републици Србији и уступање података о њима ИНО, евидентирање и документовање масовних и појединачних гробница и уступање података о њима ИНО БиХ и надлежним владиним телима за тражење несталих Републике Србије и Босне и Херцеговине, сарадња са другим надлежним органима и породицама несталих лица. Међутим, да би Оперативни тим могао да функционише у пуном капацитету потребно је да се са ИНО потпише протокол о сарадњи, што до сада није учињено.

3.2 У склопу активности на унапређењу билатералне сарадње, Комисија је урадила Предлог основе за закључивање Протокола о сарадњи у тражењу несталих лица између Владе Републике Србије и Савета министара Босне и Херцеговине и предлог текста Протокола. Влада Републике Србије је својим закључком 05 Број: 018-1714/2012 од 9. марта 2012. године усвојила наведени текст Протокола, који је посредством Министарства спољних послова упућен Савету министра БиХ, 2. априла 2012. године.

3.3 Комисија је ИНО БиХ, 16. марта 2012. године, предала посмртне остатке два лица и 28. септембра 2012. године предала посмртне остатке пет лица која су била сахрањена као НН на градским гробљима у Београду, Сремској Митровици и Шапцу, чији је идентитет утврђен методом анализе ДНК, ради њихове коначне идентификације и предаје породицама у Босни и Херцеговини.

3.4 Комисија континуирано прикупља информације о могућим местима појединачних и масовних гробница у Босни и Херцеговини, ради решавања случајева несталих припадника бивше ЈНА на подручју Мостара, Купреса, Босанске Посавине, Сарајева и Тузле.